

НАРОДНАЕ СВЯТА ЯК СРОДАК ДАЛУЧЭННЯ ДЗІЦЯЦІ СТАРЭЙШАГА ДАШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ DA ДУХОЎНА-МАРАЛЬНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ

Адным з актуальных напрамкаў сучаснай сістэмы дашкольнай адукацыі выступае выхаванне на аснове найлепшых культурных традыцый, выкарыстанне ў адукацыйным працэсе этнічнай педагогікі беларусаў. Існуюць розныя падыходы да этнакультурнага выхавання дзіцяці [1], аднак забяспечыць такое выхаванне сённяшнім часам немагчыма без звароту да этнічных духоўна-маральных каштоўнасцей.

У якасці асноўнага сродку, комплекснай формы арганізацыі выхавання дзіцяці на аснове духоўна-маральных каштоўнасцей беларусаў мы разглядаем народнае свята. Комплексны характар народнага свята пацвярджаецца наяўнасцю ў ім базавых складнікаў этнічнай культуры.

Народныя святы як асноўныя формы трансляцыі і ўзнаўлення этнакультурнага вопыту аб'ядноўваюць у сабе вобразы, сяміятычныя адзінкі, аксіялагічныя складнікі. Праз такія сродкі, як песня, гульня, казка, загадка, мастацкая дзейнасць, старшыя дашкольнікі далучаюцца да культуратворчасці. Мы лічым, што пашырэнне кола зносін паміж суб'ектамі (дзеці, педагогі, бацькі) адбываецца ў працэсе падрыхтоўкі і правядзення свята. Дашкольнікі, як правіла, ахвотна ўзаемадзейнічаюць з аднагодкамі і дарослымі, што з'яўляецца падмуркам для раскрыцця іх асобы. Святы забяспечваюць рознабаковасць выхавання дзяцей. Так, падчас народнага свята ствараюцца ўмовы для развіцця эстэтычных пачуццяў дзіцяці, праяўлення станоўчых эмоцый, выканання прызначаных ім роляў [2]. Старэйшыя выхаванцы вучацца спецыяльным рытуальным дзеянням, падпарадкоўваюць свае паводзіны агульнай культуры зносін, арыентаванай на духоўна-маральныя каштоўнасці.

Падчас падрыхтоўкі да свята дашкольнікі ўстанаўліваюць яго сувязь з сезоннымі зменамі ў прыродзе, з працай продкаў у мінулым і дарослых у сённяшні час, а таксама важнымі падзеямі, датамі ў грамадскім жыцці. Непасрэдная падрыхтоўка да свята (выраб атрыбутаў, падарункаў, запрашэнняў) садзейнічае развіццю практычных уменняў і навыкаў этнакультуратворчай дзейнасці выхаванцаў. У працэсе падрыхтоўкі і правядзення свята значна пашыраецца слоўнік дзяцей, яны знаёмяцца з новымі паняццямі, прыказкамі, прымаўкамі, заклічкамі, прыгаворамі. У адпаведнасці з месцазнаходжаннем, якое фарміруе мясцовы мастацкі каларыт рэгіёна, духоўную складовую, дзеці сумесна з дарослымі могуць развучаць абрадавыя песні, танцы, карагоды.

Эфектыўнай формай работы з выхаванцамі мы лічым перадсвяточныя вячоркі. Галоўная мэта вячорак заключаецца ў стварэнні ўмоў для пазнання і засваення духоўна-маральнага сэнсу свята; фарміравання навыкаў зносін дарослых і дзяцей, дзіцяці з аднагодкамі падчас падрыхтоўкі да свята; развіцця асабістых традыцый і эмацыянальнага камфорту ў сумеснай этнакультуратворчай дзейнасці [3]. З мэтай павышэння цікавасці дашкольнікаў на вячоркі «запрашаюцца» розныя вобразы-персанажы, ствараюцца ўмовы для рознаўзроставых зносін паміж дзецьмі, што забяспечыць трансляцыю старэйшымі дашкольнікамі сваіх уяўленняў малодшым – у гэтым закладзены галоўны прынцып народнай педагогікі. Асноўнымі відамі культуратворчай дзейнасці становяцца развучванне песень, карагодаў, гульняў; выраб атрыбутаў, неабходных для свята; аздабленне памяшкання (беларуская хата, музычная зала і інш.); выраб паштовак-запрашэнняў, падарункаў-сюрпрызаў бліжэй (родным, сябрам).

У працэсе падрыхтоўкі да свята пажадана арганізаваць некалькі вячорак. Абапіраючыся на работы Л.В. Какуевай [3], лічым мэтазгодным планаваць вячоркі ў тры ўзаемазвязаныя этапы: пазнавальная гутарка з дзецьмі; практычная дзейнасць дзяцей і

дарослых; творчыя гульніавыя, музычна-літаратурныя вячоркі. На вячорках дзеці аб'ядноўваюцца ў падгрупы і выконваюць агульную працу або займаюцца індывідуальна.

Такім чынам, народнае свята з'яўляецца адной з эфектыўных форм трансляцыі, узнаўлення, захавання і далучэння дзіцяці да культурнага вопыту, духоўна-маральных каштоўнасцей беларусаў.

Спіс літаратуры:

1. Кахноўская, А. В. Падыходы да арганізацыі этнакультурнага выхавання дзяцей ва ўмовах установы дашкольнай адукацыі / А. В. Кахноўская // Пралеска. – № 6. – 2016. – С. 12–16.
2. Кахноўская, А. В. Этнакультурнае выхаванне: фарміраванне асноў патрыятызму ў старшых дашкольнікаў : вучэб.-метадыч. дапам. / А. В. Кахноўская. – 2-е выд., выпраўл. – Мінск : Мін. абл. ін-т развіцця адукацыі, 2013. – 100 с.
3. Кокуева, Л. В. Духовно-нравственнее воспитание дошкольников на культурных традициях своего народа : метод. пособие / Л. В. Кокуева. – М. : АРКТИ, 2005. – 144 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ